

Ξεκίνημα

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΈΚΔΟΣΗ

11 / 12

ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

“ΞΕΚΙΝΗΜΑ”

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΙ' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (Ε.Ο.Π.)

Διευθύνεται από συνταχτική επιτροπή
'Αρχισυντάχτης: Μ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

Συνεργασίες βιβλία κ. τ. λ. να στέλνονται στον «Όικο του Φοιτητή» ('Αρριανού 5) ή στην «Εύξεινη Λέσχη» (Βασιλ. Κωνσταντίνου 20) στα γραφεία του “ΞΕΚΙΝΗΜΑΤΟΣ”

Τιμή φύλλου Δραχ. 400.000.000

Χρόνος Α'. — 1 και 15 του 'Οχτώβρη 1944 — Τεύχη 11 - 12

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ	'Ημέρα Θαλασσινή (ποίημα)
Θ. ΦΩΤΙΑΔΗ	'Απ' τὰ «Μονολιθικά» (ποίημα)
ΑΛ. ΚΑΖΙΔΗ	'Η άνοικοδόμηση του 'Υπαιθρου (μελέτη)
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	Δημοτικά τραγούδια
Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	'Από την 'Επανάσταση του 1821 στη Μακεδονία
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	'Από τον 'Επιτάφιο του Περικλή
ΣΤ. ΜΑΚΡΙΔΗ	'Ο Παλαμάς για τους 'Αρχαίους (άρθρο)
Θ. ΞΑΝΘΟΥ	'Η 'Εθνοσυνέλευση της 'Επιδαύρου (μελέτη)
Γ. ΒΗΛΑΡΑ	Γαλανή σύνθεση (ποίημα)
ΑΠ. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ	'Η Ιστορική θεμελίωση της Βαβυλωνίας του [Β. Κ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: Κλείνοντας τον πρώτο τόμο — Χ. ΜΑΡΟΠΟΥΛΟΥ: 'Αντί κριτικής για τις δυο καλλιτεχνικές εκθέσεις — Α. Ζωή και κίνηση του ΕΟΠ — Ν. ΖΑΧΟΠΟΥΛΟΥ: 'Η κίνηση της ΦΕΛ — Ν. ΠΑΠΑ: 'Η κίνηση του Υ. Γ. — ΝΙΚΗΤΑ ΒΕΝΙΕΡΗ: Κριτική του Βιβλίου — Νέα βιβλία — 'Αλληλογραφία.

ΧΡΟΝΟΣ Α'.

1 ΚΑΙ 15 ΤΟΥ ΟΧΤΩΒΡΗ 1944

ΤΕΥΧΗ 11 - 12

ΗΜΕΡΑ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗ

Αυτό το καλοκαίρι που το πυροπολούν άγριοτριανταφυλλίες
'Η μέρα αυτή που όλο μεροδύεται με τις γαλάζιες σου πλεξούδες
Κι' ή νύχτα άκόμα που σχεδιάζεται με το χρυσάφι και με τ' όνειρο
Θά γράφουνε με λέξεις όλο φως την όμορφιά σου πάνω στο ούρα
Καθώς άκίνητη με τη χιονάτη μπλούζα σου άνοιχτή στο πάθος των ανέμων
Μεθ' από ήλιακούς χυμούς κι' ύψη θαλασσινήν άρουρά.

Πάνω στο βράχο σ' άνασήκωνε το φως άτ' τις προαιτισμένες σου άμασχάλες
Κουρσάρος ήλιος σ' έγνεθε με τις χρυσές άχτίδες του
Τριγύρω τ' νερά κυλούσαν με χιλιάδες φωτισμένα γασπευιά
στις οκοτεινές άτ' όνειρα των ποταμιών χαράδρες
Κι' έόν μ' άφρους περιστεριών στα χέρια άνέμελη άφινόςουν
Στο έξάισιον όραμα της πυροκαυής της μέρας και της θάλασσας

Μες σ' οιο όνουν τον άπεραντο ούρανό διάφανα δέντρα
Κατέβαν νερό κλαδιά και λάμψεις στο γαλάζιο χάος
Μαύρα πετροχελίδονα έσκιζαν άνηφορίζοντας το ρέμα των όνειρων σου
Κορυδαλλοί άγαπαύονταν άπάνω σ' άκρωτήρι του μαστού σου
Και στο πηγμένο φως των οόδινων γονάτων σου
'Ένας άητός άκούμπαγε λαχανιασμένος τ' άψηλά φτερά του.

Τότε στα μάτια σου άναφαν οι κερανοί τ' όργίλο βλέμμα τους
Τότε μπαινόβγαυε ή όρη της θύελλας άτ' τις θύρες του κορμού σου
'Ένας κόκκινος γλάρος φώλιασε τρομάζοντας μέσ' στις καρδιάς σου το μυχό
Τ' ά κύματα σ' έκτύπαζαν τ' ά κύματα σ' τραγουόδοσαν
Κι' ό όδηγητής των άστεριών έκαυε τ' ά μαλλιά σου χύνοντας
μ' ά φούχτα δροσερούς άγγερινούς.

Υστερα με το γέλοιο ξύπνησαν τριγύρω οι ροδοδάφνες
στα πρώιμά τους σύννεφα οι αρχάγγελοι κρέμασαν τα σπαθιά
Κι' ενώ μια μουσική σ' ανάσταινε — μνήμη του Παραδείσου —
Στα δάχτυλά σου έπαιζαν οι μικρές φωτιές κι' οι κάμποι
Της αυγινής δροσιάς συλλάβιζαν στα φύλλα τ' όνομά σου.

Αυτό το καλοκαίρι ή μέρα, ή νύχτα, ή θάλασσα
Σκαλίζανε την όμορφιά σου με χρυσάφι κι' όνειρο μέσ' στην καρδιά μου
Καθώς πάνω στο βράχο μεθυσμένη απ' άνεμο κι' άρμύρα
δλάκαιρη το φώς σ' είχαν αιχμαλωτίσει.

Ιούλιος 1944.

ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ "ΜΟΝΟΛΙΘΙΚΑ,"

Προσοχη στον καιρο που θα περιμένεις.

Όσες κράτηρες αναμνήσεις
που σαράκωσαν από το ξεφύλισμα,
κούφτες βαθεια
Όσα σκιετήματα άγονα, ωστόσο αληθινα στο βάθος
κι' απτα κούφτα το ίδιο βαθεια.

Τα όνειρα μ' αντρίκιο φέροισμο
να τάχεις στη χούφτα,
έτοιμα κι' απτα να ταρνηθης.
Και προπαντος σιωπη.

Θακούσεις έτσι, δεν είναι δυνατο,
τη φωνή που σου πρόκει,
να βγαίνει την πιο απίθανη στιγμή,
από το πιο απίθανο όνομα
και να σε φωνάζει.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Όταν τελειώσει ο πόλεμος και ή άνθρω-
πότητα πετάξει τα όπλα για να ξαναρχίσει
πάλι τα ειρηνικά της έργα, τότε και ή πα-
τριδα μας θα βρεθεί στην ανάγκη να δώσει
άμέσως λύσεις στα διάφορα έπιταχτικά
προβλήματα, τόσο για την επανόρθωση
των καταστροφών όσο και για την ανάπτυξη
της έθνικης μας οικονομίας.

Την οικονομική μας ανάπτυξη, άμεσα
τουλάχιστο, θα πρέπει να τη στηρίξουμε στις
ίδιες μας δυνάμεις και κυρίως στην παρα-
γωγή μας. Μπαίνει επομένως ή ανάγκη της
άμεσης βελτίωσης των όρων της παραγωγής
μας, που θα επιτύχει κυρίως με την ολοκλη-
ρωση των παραγωγικών μας έργων.

Στην εκτέλεση των έργων αυτών καθώς
και στην επανόρθωση των καταστροφών
του πολέμου, θα πρέπει να συμβάλει ολό-
κληρος ο ελληνικός λαός. Ίδιαίτερα οι
τεχνικοί σάν άρμόδιοι για τη μελέτη και την
όργάνωση της εκτέλεσης των έργων αυτών,
έχουν τη μεγαλύτερη ευθύνη για την ευμε-
ρία του λαού μας. Οι τεχνικοί, έχοντας
συναίσθηση της άποστολής τους, έχουν επι-
δοθεί από τώρα σε σχετικές μελέτες, που ο
συντονισμός τους έχει επιτευχθεί με τη συν-
νέυσή τους σε μίαν επιστημονική όργάνωση.
Η παρακάτω μελέτη μας, έχει σκοπό να
συμβάλει, κατά το δυνατόν, στην επίλυση
των προβλημάτων που θα μάζ άπασχολή-
σουν πάνω στην ανοικοδόμηση της υπαίθρου
και στις ανάγκες των άγροτών μας.

1) ΤΑ ΣΗΜΕΡΙΝΑ ΧΩΡΙΑ

Η θύελλα του πολέμου πέρασε όρμητική
στην υπαίθρο χώρα και κυριολεκτικά ρήμαξε
τά χωριά μας. Πάνω από χίλια ύπολογί-
ζονται τα καταστραμένα και μισοκαταστρα-
μένα χωριά, αλλά και τα ύπόλοιπα γενικά,
βρίσκονται σε έλεεινή κατάσταση από κάθε
άποψη. Οι δρόμοι με την κακή τους χάραξη,
την έλλειψη γεφυρών και τις λάσπες, φέρο-
νουν πολλές δυσκολίες στις μεταφορές και
τη δουλιά του άγροτή. Τα σπίτια, στα περισ-
σότερα χωριά, είναι κακοφτιαγμένα και σε
άλλα έντελώς πρωτόγονα στιαγμένα, με κλω-
νάρια δέντρων και λάσπη. Μερικά είναι
χιτισμένα κάπως καλύτερα, με τούβλα ή με
πέτρα, αλλά κι αυτά, κατά γενικό κανόνα,

είναι άνθυγιεινά, τόσο από την άποψη της
κατασκευής τους, χωρίς καλή μόνωση από
την υγρασία της γής, το κρύο και τη βροχή,
όσο και από τη μεγάλη έλλειψη των απαραί-
τητων χώρων, έτσι που να παρατηριέται
συχνά το φαινόμενο, άνθρωποι και ζώα να
κοιμούνται μαζί, στο ίδιο μέρος.

Τα μέτρα που θα πρέπει να παρθούν,
ευθύς μετά το τέλος του πολέμου, άφορούν
κυρίως τη στέγαση, ιατρική περίθαλψη και
διατροφή του άγροτή.

2) ΠΡΟΣΚΑΙΡΗ ΣΤΕΓΑΣΗ :

Η στέγαση του άγροτή στα καταστρα-
μένα και μισοκαταστραμένα χωριά, πρέπει
να πραγματοποιηθεί το γρηγορότερο, με τη
χρησιμοποίηση κάθε πρόχειρου μέσου που
θα έχουμε στη διάθεσή μας. Τρόποι
πρόσκαιρης στέγασης είναι οι εξής :

- α) **Οί στρατιωτικές σκηνές.** Μέσο έν-
τελώς πρόχειρο, πρακτικό όμως τόσο για την
εύκολη μεταφορά τους και στα πιο μακρινά
χωριά, όσο και για την ταχύτητα της τοπο-
θέτησής τους.
- β) **Σπίτια φτιαγμένα με κλαδο-
πλέγματα και επάλειψη άργυλωώ-
ματος.** Η στέγη είναι προτιμότερο να γίνει
με λαμαρίνες. Οι δυο αυτοί τρόποι είναι
έντελώς πρόχειροι και άκατάλληλοι για το
χειμώνα.

γ) **Σπίτια ξύλινα που λύνονται.** Αυτά
θ' αποτελούνται από τμήματα τυποποιη-
μένα, που εύκολα θα μεταφέρονται και θα
μοντέρνονται εκεί που το άπαιτεί ή ανάγκη.
Τα ξύλινα αυτά σπίτια θα μπορούν, έστω
και πρόχειρα, να στεγάσουν και τους κοινό-
χρηστους χώρους του χωριού.

δ) **Σπίτια μετάλλια που λύνονται :**
Θα έχουν σκελετό από σιδηρογανιές και
επένδυση με λαμαρίνες. Πρακτικά για άπο-
θήκες, μηχανουργεία κ.λπ. Δυνατό να γίνει
και έσωτερική επένδυση με σανίδες ή σελοτέξ.

ε) **Η έπισκευή των μισοκαταστραμμένων
σπιτιών, έφ' όσον οι ζημιές θα είναι μικρές.**

στ) **Το χτίσιμο σπιτιών** με όμοσπλίν-
θους, όπου το έδαφος μάζ δίνει όλικό κατάλ-
ληλο έχοντας ύπ' όψει μας τη μόνωση από
την υγρασία της γής, με την κατασκευή

πέτρινου θεμέλιου και την προφύλαξη απ' τη βροχή, με τη στέγη που θα εξέχει.

Παράλληλα με την κατοικία του αγρότη, πρέπει να προβλέψουμε και για τους κοινόχρηστους χώρους, που είναι απαραίτητοι, όσα πρόχειρη κι αν είναι η στέγασή τους.

— Και πρώτα το σχολείο, με ένα γήπεδο μπροστά, για να παίζουν και να γυμνάζονται οι νέοι. Το Κοινοτικό κατάστημα, οι αποθήκες, τα μαγαζιά και το κέντρο ιατρικής περίθαλψης, που είναι πρώτης ανάγκης, γιατί πρέπει άμεσα να ληφθεί πρόνοια για την υγεία και την περίθαλψη του αγρότη.

3) ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗ :

Έχοντας υπ' όψη μας τις τλαιπωρίες του πολέμου, την κακή διατροφή, την έλνοσσία που μαστίζει την ύπαιθρο και γενικά την άνθυγιεινή ζωή που κάνει ο αγρότης, μπορούμε να φανταστούμε σε τι έλεεινή κατάσταση θα βρισκείται η υγεία του, και τι μεγάλο ποσοστό αρρώστων θα υπάρχει, που θα έχει ανάγκη από άμεση ιατρική περίθαλψη. Γι' αυτό θα πρέπει απ' τη μιά μεριά να προσπατήσουμε την υγεία του με το πάρομο όλων των αναγκαίων μέτρων υγιεινής, σχετικά με την ύδρευσή του, τη διατροφή του και την καθαριότητά του, κι απ' την άλλη μεριά με την ύδρευση των κέντρων ιατρικής περίθαλψης, όπου θα δίνονται πρώτες βοήθειες και νοσηλεία στους αρρώστους, που ή μεταφορά τους στα άστικά κέντρα δεν θα είναι καθόλου εύκολη. Το ζήτημα της διατροφής των πληθυσμών στις καταστραμμένες περιοχές, αν έχουμε υπ' όψη μας όχι μόνο την έλλειψη τροφίμων αλλά και των μαγειρικών σκευών άκόμη, βλέπουμε πως είναι αρκετά σοβαρό και θα πρέπει να αντιμετωπιστεί σε ορισμένες περιοχές άκόμη και με την ύδρευση συσσιτίων, εκεί όπου ο αγρότης θα στερείται απ' όλα. Μόλις στεγασθεί ο αγρότης, θα πρέπει ν' αρχίσει άμεσα την παραγωγική του δουλιά. Θα χρειασθούν έτοιμώς έργαλεία, τροχοφόρα, ζώα κ.λ.κ' ελεεινή, στην άρχη τουλάχιστο, θα υπάρχει έλλειψη απ' αυτά, επιβάλλεται ή δημιουργία παραγωγικών συνεταιρισμών. Έτσι απ' τη μιά μεριά θα εύκολυθούν πολύ οι αγρότες με την κοινή χρησιμοποίηση εργαλείων, ζώων, μηχανημάτων, αποθηκών κ.λ.κ. κι απ' την άλλη, με τη συντονισμένη τους παραγωγική ενέργεια και την κοινή διάθεση των προϊόντων θα επιτύχουν άσφαλώς και πιο συμφερεακώς όρους.

4) ΜΟΝΙΜΗ ΣΤΕΓΑΣΗ :

Όλα τα μέτρα της στέγασης που αναφέραμε πάρα πάνω, είναι έντελώς προσωρινά και ή κατάσταση αυτή δεν πρέπει να παραταθεί, αλλά να μπουν άμεσα οι βάσεις για μιά μονιμότερη άποκατάσταση του αγρότη, όποτε πρέπει να ίκανοποιούνται όλες του οι ανάγκες. Στην περίπτωση των τελείως καταστραμμένων χωριών που θ' αρχίσουμε τη δουλιά μας απ' την άρχη, θα πρέπει να εξετάσουμε :

Α) Τη θέση του χωριού :

Οι λόγιοι που επιδρούν στη δημιουργία ενός χωριού σε μιά ορισμένη θέση, είναι διάφοροι, όπως :

α) οι άρτηριές συγκοινωνίας, που κοντά τους αναπτύσσονται τα χωριά, γιατί έτσι θα μπορούσαν εύκολότερα να διοχετεύσουν τα προϊόντα τους στα άστικά κέντρα.

β) οι ποταμοί που, αν είναι πλωτοί, παίζουν το ρόλο της συγκοινωνιακής άρτηρίας, κι αν δεν είναι πλωτοί, παρέχουν διάφορες άλλες εύκολίες στους αγρότες, όπως τη μεταφορά ξύλων στις όρεινές περιοχές, την κίνηση ύδρομύλων, το πότισμα κ.λ.κ.

γ) ή ύπαρξη άρκετης καλλιεργήσιμης επιφάνειας σε μιά περιοχή και

δ) διάφοροι άλλοι λόγιοι, όπως είναι οι ίαματικές πηγές, μιά ωραία τοποθεσία, ή ύπαρξη άρχαιοτήτων, το πλούσιο υπέδαφος, μιά ωραία παραλία κ.λ.κ.

Σ' όλες αυτές τις περιπτώσεις ή ύπαρξη πόσιμου νερού είναι άπαραίτητη.

Έκτός από τους λόγους αυτούς πολλά από τα χωριά μας αναπτύχθηκαν σε θέσεις που προσδιορίστηκαν από συνθήκες ή ανάγκες που υπήρξαν πριν από 100 ή 200 χρόνια, στον καιρό της τουρκοκρατίας άκόμη, που σήμερα δεν υπάρχουν. Τέτοια χωριά είναι αυτά που χτίστηκαν σε ψηλές κορυφές και άπόκοιμες θέσεις, με μοναδική αίτια την προφύλαξη από τις επιθέσεις των τουρκων και κλεφτών. Φυσικά αυτοί οι λόγιοι δεν υπάρχουν σήμερα, και θα έττανε σκόπιμο να μελετηθεί κατά πόσο ή παλιά θέση των καταστραμμένων χωριών θα έττανε και πάλι ή κατάλληλη για τη δημιουργία του νέου χωριού ή μήπως υπάρχει γειτονική θέση με περισσότερα πλεονεκτήματα ή και πιθανόν να μην υπάρχει καθόλου ή ανάγκη της δημιουργίας ενός χωριού στην περιοχή αυτή.

Β) Ρυμοτομία και πολεοδομία του χωριού :

Όταν άποφασισθεί ή θέση της κατασκευής του χωριού, μπαίνει άμεσα το ζήτημα της ρυμοτομίας, που πρέπει να ληφεί με την άπλούστερο τρόπο, προσαρμόζοντας τους όρους μας με τη μορφή και τις γραμμές του έδαφους και αναπτύσσοντας γενικά το ελεύθερο σύστημα ρυμοτομίας.

Η πολεοδομία του χωριού, εξετάζοντας αυτό σαν ένα οργανισμό που άποτελείται από διάφορα τμήματα, που το καθένα από αυτά ξευηρητεί έναν ορισμένο σκοπό, θα μελετήσει τη σχέση του κάθε τμήματος με το σύνολο και την κατάλληλη θέση που πρέπει να πάρει το καθένα τους μέσα στο χωριό. Τα τμήματα αυτά είναι :

α) Το έμπορικό και διοικητικό κέντρο, που με τη μεγάλη του πλατεία, τα γραφεία διοίκησης, συνεταιρισμού, ταχυδρομείο, καταστήματα κ.λ.π., θ' άποτελεί την καρδιά του χωριού, όπου θα ξευηλίγεται όλη ή οικονομική και έμπορική ζωή του αγρότη.

β) Το εκπαιδευτικό κέντρο, πλαίσιομένο με γυμναστήριο, γήπεδο άθλοπαίδων και σχολικούς κήπους, που πρέπει να πίνει την πιο υγιεινή θέση μέσα στο χωριό, περιτοιχισμένο από δέντρα, σε ήσυχο περιβάλλον, με καλό προσανατολισμό, και να είναι συγχρόνως εύκολα προσιτό και από το τελευταίο σπίτι του χωριού.

Η σημασία του εκπαιδευτικού κέντρου, αν λάβουμε υπ' όψη μας, πόσο ύστερεί ή ύπαιθρη χώρα στα ζητήματα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής μόρφωσης, είναι τεράστια. Το εκπαιδευτικό κέντρο πρέπει να είναι ο πυρήνας της εκπολιτιστικής κίνησης και της προόδου άνάμεσα στους αγρότες. Τουτό θα επιτευχθεί με την ύδρευση τμημάτων αναλαφρήτων, με τη διάδοση χρησίμων βιβλίων, με την όργάνωση διαλέξεων, εκθέσεων, θεατρικών έργων, με την ύδρευση τμημάτων επαγγελματικής μόρφωσης κ.λ.κ. Η εκκλησία του χωριού είναι δυνατό να περιληφθεί στην περιοχή του εκπαιδευτικού κέντρου ή να πάρει ανεξάρτητη θέση μέσα στο χωριό και έξω από αυτό άκόμη.

γ) Το κέντρο άναψυχής, που συγχρόνως θ' έχει εκπολιτιστικό σκοπό, γιατί έχει οι αγρότες θα μπορούν ν' άκούσουν μιά διάλεξη ή να παρακολουθήσουν μιά διδακτική ταίνια. Το κέντρο αυτό θα πρέπει να βρίσκεται σε τοποθεσία με καλή θέα και κατά προτίμηση μέσα στην πράσινη ζώνη του χωριού. Η δημιουργία πρασίνου είναι

άπαραίτητη για λόγους υγείας και αισθητικής.

δ) Κέντρο ιατρικής περίθαλψης και λουτρού : Η ύπαρξη των είναι άπαραίτητη για την υγεία και την καθαριότητα του αγρότη.

Και τέλος διάφορα άλλα τμήματα που ή ύπαρξή τους και ή θέση τους θα μελετηθούν για κάθε χωριό. Το μεγαλύτερο τμήμα μέσα στο χωριό το πιάνουν οι κατοικίες, γι' αυτό το σχήμα και οι διαστάσεις των οικοπέδων, οι θέσεις των σπιτιών μέσα σ' αυτά, ο προσανατολισμός, ο φωτισμός, ή ύδρευσή τους, είναι ζητήματα που πρέπει να μελετηθούν με τη μεγαλύτερη προσοχή.

5) Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ :

Ένα από τα σπουδαιότερα ζητήματα μέσα στην όλη μελέτη του χωριού, άποτελεί το θέμα της κατοικίας.

Η κατοικία του αγρότη πρέπει να επιτύχει με τα λιγότερα κατά το δυνατόν οικονομικά μέσα, τα περισσότερα πλεονεκτήματα από άποψη άνεσης, υγιεινής και ασφαλείας. Η αγροτική κατοικία, άνάλογα με την άσχολία των αγροτών (άμπελοφυγοί — γεωργοί — ψαράδες κ.λ.π.), τη θέση του χωριού (όρεινό — πεδινό — παραλίω), θ' έχει και τον άνάλογο αριθμό χώρων με την κατάλληλη διάταξή τους, όπως και την άνάλογη κατασκευή, μορφή και γενικά αισθητική διαμόρφωση. Το κοινό χαρακτηριστικό που πρέπει να κρατηθεί σ' όλες τις αγροτικές κατασκευές, είναι ή απλότητα στην κατασκευή και τη μορφή, χρησιμοπούντας όσο είναι δυνατό τα έπιτόπια υλικά και άποφεύγοντας την άπομίμηση άστικών κατασκευών. Οι συνθήκες του ύπαιθρου είναι έντελώς διαφορετικές από της πόλης, και το αγροτικό σπίτι από άποψη κατασκευής και αισθητικής πρέπει να είναι άπόλυτα προσαρμοσμένο με το περιβάλλον του. Επίσης ή πλέσια έκπληρωση των όρων υγιεινής είναι άπαραίτητη για τη σύγχρονη αγροτική κατοικία. Η μεγάλη εξέλιξη της φυματίωσης στους αγρότες όφείλεται κυρίως στην άνθυγιεινή διαβίωσή του.

6) ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ :

Η αισθητική της αγροτικής κατοικίας όπως είπαμε άπαιτεί την προσαρμογή της στο περιβάλλον. Γιατί ή επιτυχία της αισθητικής δεν συνίσταται στο να σιαμαίγει την

προσοχή μας μπροστά σε κατασκευή γλυπτή, πρωτότυπη ή παρδαλή, αλλά ν' αφίσει το βλέμμα μας, που είναι χορτασμένο από το τοπίο του περιβάλλοντος να περάσει μπρός από το ανθρώπινο έργο χωρίς ν' αλλάξει την ευχάριστη έντύπωση του τοπίου, παρομοιάζοντας το έργο μας με το έργο της φύσης. Αυτό θα το πετύχουμε αν χρησιμοποιήσουμε επιτόπια υλικά ή στοιχεία λαϊκής τέχνης και γενικά με την προσαρμογή των σπιτιών με το περιβάλλον. Ο ρυθμός και η μορφή των σπιτιών ενός τόπου, κατοικηζούν γενικά τις συνθήκες ζωής, την ισορροπία, τα ήθη και έθιμα του τόπου. Γενικά μπορούμε να πούμε, ότι τα αρχιτεκτονικά έργα ενός τόπου, χαρακτηρίζουν και το βαθμό πολιτισμού του τόπου αυτού.

Αυτά, με λίγες γραμμές, είναι τα ζητήματα που θα μάς απασχολήσουν ευνυθς μετά τον πόλεμο, γύρω από τη στέγαση και τις ανάγκες των αγροτών.

Κι' όταν, ύστερα από μερικά χρόνια, που

θα έχουν φυτρώσει τα καινούργια μας χωριά και θ' αρχίσουν ν' αποδίνουν όλες μας τις πλουτοπαραγωγικές πηγές, κι' όταν ο αγρότης μας θα πάψει να είναι πτωχολογικός και να βρίσκεται σε χαμηλό βιοτικό επίπεδο, αλλά μορφωμένος και διψώντας για περισσότερη ανάπτυξη και πρόοδο, κι' όταν ο κάθε Έλληνας με την εργατικότητα του συντελέσει στην ανάπτυξη ενός ανώτερου πολιτισμού, τότε, πολύ πιθανόν, και η μορφή του χωριού ν' αλλάξει. Γιατί, όπως οι συνθήκες της ζωής έτσι και η αρχιτεκτονική συνεχώς εξελίσσεται, και η κατασκευή που θεωρούμε σήμερα πρακτική, εξυπηρετική, ωραία, αβυρο, επειδή θα έχει αλλάξει ο τρόπος της ζωής του αγρότη με τα πλούσια μέσα που θα του δώσει ο τεχνικός πολιτισμός, θα χρειαστεί να βρεθεί μια νέα μορφή κατοικίας και χωριού, περισσότερο εξυπηρετική, που η μορφή του ν' αντανακλά τον πολιτισμό και την ανάπτυξη του αγρότη.

ΑΛΕΚΟΣ ΚΑΖΙΑΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

* *

Ίφτά πασάδες ήρθαν που και' απ' τα νησιά (1)
 ήρθαν κι ξεπιζέψαν στον κάμπο στ' Αϊβαλή
 να μάσουνε πασάδες, μπατάλικα φλουργιά.
 — Αγάς δέ θέλ' πασάδες δέ θέλει και φλουργιά
 γυρεύει Αϊβαλιουτούδισ μι τα ξανθά μαλλιά.
 — Άστυ μουρή κουρίτσια, ριχίτι στη φοντιά
 να μην παραδουθήτε στα άνουμα σκυλλιά.

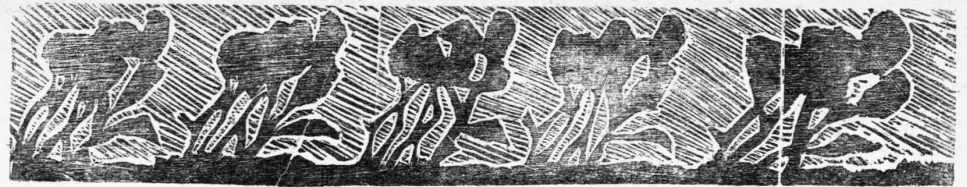
* *

Καλότυχη δουλεύτρα εγώ (2)
 καλότυχος που μ' αγαπά και θέλει να με πάρη.
 Έγώ τον ύπνον αγαπώ και το κρασί το πίνω
 δυό κανατοῦδισ το πρωί και τρεῖς το μεσημέρι
 και το ήλιοβασιλευμια στραγγάω τη βορέλλα
 Κι' αν με ρωτήσουν για προικιά έχω τρία μαντύλια
 τώνα το δίνω τον παπῆ και τ' άλλο τον κουμπάρο
 το τρίτο το καλύτερο το ζώνουμαι στη μέση
 και παίρνω δίπλα το χορό τα έβγαλα στην άκρη.

(1) Σουφλιώτικο τραγούδι που το τραγουδούν οι γεωργικές οικογένειες στα νυχτέρια. Σπάνια τραγουδούν οι εύπορες τάξεις, και μόνο για κέφι.

(2) 'Απ' τον Πολύγυρο.

['Απ' τη συλλογή: Ι. Κ. Πέτσι Θεσ/νίκη 1931]

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

Η Έπανάσταση του 1821, το φωτεινό αυτό μετέωρο που αδιάκωσε τον ευρωπαϊκό ορίζοντα στον περασμένο αιώνα, και, ειδικότερα, η συμβολή της Μακεδονίας σ' αυτή, δέν μελετήθηκε σ' όλο το βάθος και το πλάτος της. Η συμβολή της Μακεδονίας είναι πλούσια σε ηρωισμούς, toλμηρές πράξεις, θυσίες, αίμα, κι' είναι ταυτόχρονα επιβεβαίωση της άκέριας ελληνικότητάς της.

Το έλεισο που παραθέτουμε παρακάτω, δέν προσθέτει βέβαια καινούριες γνώσεις στις ίσαμε σήμερα γνωστές για τη συμβολή της Μακεδονίας, αλλά έχει σκοπό να κάνει γνωστή στο πλατύτερο κοινό της πόλης μας, μιá από τις λαμπρότερες κι' ηρωϊκότερες πράξεις της. Η Μακεδονία έχει το Ζάλογγό της. Τη Νάουσα!

... Πρω' όλο που η επανάσταση της Χαλκιδικής και του Άγιου Όρους μόλις είχε πνιγει στο αίμα, ξεσπάει η επανάσταση στο Βέροιο, στον Όλυμπο και στη Δυτική Μακεδονία. Στις 19 του Φλεβάρη 1822, επαναστατεί η Νάουσα. Αρχηγός των στρατιωτικών δυνάμεων ο Γερό-Καρατάσος. Ύστερα από σύσκεψη, ο κάθε αρχηγός παίρνει τη θέση που θα υπερασπιζέ. Οι Τούρκοι κινούνται έναντιον τους, αλλά όλες οι προσπάθειες του Κεχαγιάμπεη για την κατάληψη της Νάουσας αποτύχανε. Ο αρχηγός των τουρκικών δυνάμεων Έμποῦ—Λουμπουτ συγκαλεί σύσκεψη για να καταστρώσουν σχέδιο για την κατάληψη της Νάουσας και την κατάπνιξη της Έπανάστασης. Η ηρωϊκή όμως αντίσταση των αγωνιστών ματαιώνει κι αυτό το σχέδιο και μόνο στις 30 του Μάρτη ο Έμποῦ-Λουμπουτ φράνει στα τείχη της πόλης κι αφού μετάφερε προῦτα βαρὺ πυροβολικό από τη Βέροια. Εύκοσι χιλιάδες ταχιακὸς στρατός πολιορκεί τώρα τη Νάουσα. Οι προτάσεις όμως για παράδοση, ούτε καν συζητιούνται. Οι Τούρκοι παίρνουν κι άλλες άκρια ενισχύσεις κι απ' τις 2 του Ἀπρίλη αρχίζει ένας συνεχής

και αδιάκοπος βομβαρδισμός, που κρατάει τέσσερα ολόκληρα μερόνυχτα. Στις 6 του ίδιου μήνα οι Τούρκοι κατορθώνουν και μπαίνουν αλαλάζοντας μέσα στην πόλη. Οι ηρωϊκοί όμως Ναουσαῖοι δέν παραδίνονται—κάθε σπίτι είναι και μιá φωλιά αντίστασης. Τους περήφανους επαναστάτες λύγισε μόνο το πολυάριθμο του έχθρου. Στο τέλος—τέλος έμειναν μόνο 400 αγωνιστές στον πύργο του αρχηγού Ζαφειράκη, και, πίσω από τον καταρράχη Ἀραπίτσα, βρίσκονται μαζεμένες πολλές γυναίκες και κορίτσια. Τρεῖς μέρες ο πύργος αντιστάθηκε στις άπαυατές επιθέσεις των Τούρκων και μόνο την τρίτη μέρα λύγισε. Όλοι σχεδόν οι μαχητὲς σκοτώθηκαν στις έξορμήσεις, κι όσοι σώθηκαν σάχηχαν απ' τους Τούρκους, που, ελεύθεροι τώρα, όμοιον στις γυναίκες και στις κοπέλλες. Αυτές, προῦτα να παραιοδοῦν στα χέρια τους, προτιμούνε και πέφτουνε μέσα στον καταρράχη. Τα νερά του Ἀραπίτσα σέφροναν τα τίμια πτώματα των ηρωϊκών γυναικῶν της Μακεδονίας—αντάμα γράφονταν μιá από τις λαμπρότερες σελίδες του Μακεδονικῦ Λαού.

Ο Έμποῦ-Λουμπουτ πήκε στην ερειπομένη πόλη στις 10 του Ἀπρίλη. Λαϊκό τραγούδι της εποχῆς που σώθηκε, μάς δείχνει απλά μιá δραματικά την καταστροφή:

Σηκώθηκε η Νάουσα μιζι με την Κασάντρα
 Χαλάστηκεν η Νάουσα και ρήμαξεν η Κασάντρα
 [σάντρα
 Λουμπουτ Πασάς τις χάλασε τις άρπαξαν
 [κονιάροι.

Πιο πάνω όμως από τους αλαλαγμούς των Τούρκων, τους καπνούς των ερειπίων και τη φοβέρα της σκλαβιάς, άστραψε άστραπή ολόφωτη η θυσία των Ναουσαῖων γυναικῶν, που ανεβαίνουν δίπλα στις Ηπειρώτισσες του Σουλιά.

Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΑΠΟ ΤΟΝ "ΕΠΙΤΑΦΙΟ,, ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΗ

§ 40. «Αγαπούμε τὸ ὄρατο καὶ μένουμε ἀπλοῖ ἀγαπούμε τὴ θεωρία καὶ δὲν κατανοῦ ε νοῦθοι. Ὁ πλοῦτος εἶναι γιὰ μᾶς πιδ πολὺ ἀφορμὴ γιὰ κάποιον ἔργο παρὰ γιὰ παινεψιές καὶ λόγια καὶ τὴ φτώχεια του νὰ τὴν παρεδεχτεῖ κανεὶς, δὲν εἶναι ντροπὴ πιδ ντροπὴ εἶναι νὰ μὴν κοιτάξει δουλεύοντας νὰ τὴν ξεφύγει. Κι' εἴμαστε οἱ ἴδιοι, πὸν φροντίζουμε μαζὶ καὶ γιὰ τὸ σπίτι μας καὶ γιὰ τὰ πολιτικά, κι' ἐνῶ καθένας μας κοιτάζει τὴ δουλειά του, ἄλλος ἄλλη, δὲν κατέχουμε γι' αὐτὸ λιγότερο τὰ πολιτικά πράγματα. Γιατὶ εἴμαστε οἱ μόνοι, πὸν ὅποιον δὲν παίρνει καθόλου μέρος σ' αὐτά, τὸν θαρροῦμε ἕναν ἀνθρωπο ὄχι ἥσυχον, μόνο ἄχρηστο, κι' ἀκόμα πὸν ἢ παίρουμε οἱ ἴδιοι τὴν ἀπόφαση πὸν ταιριάζει ἢ τουλάχιστο φτάνουμε σὲ μιὰ σωστὴ κρίση γιὰ τὰ πράγματα γιατί δὲν πιστεύουμε, ὅτι τὰ λόγια φέρουν βλάβη στὰ ἔργα νὰ μὴ διδαχτοῦμε πρῶτα μὲ τὸ λόγο, πρὶν φτάσουμε νὰ ἐνεργήσουμε ὅσα πρέπει, αὐτὸ εἶναι πὸν θαρροῦμε πιδ βλαβερὸ. Γιατὶ κι' αὐτὸ τὸ ξεχωριστὸ ἔχουμε ἀλήθεια, ὅτι δηλαδὴ οἱ ἴδιοι ἐμεῖς καὶ τόλμη πολλὴ ἔσουμε καὶ μαζὶ συλλογιώμαστε καλὰ καλὰ ὅτι εἶναι νὰ πάρουμε πάνω μας. Στους ἄλλους ἢ ἀγνοία φέρνει τὴν ἀποκοτιά, ἢ συλλογὴ τὸ δισταγμὸ. Ὅσο ἦταν δίκιο τὴν πιδ μεγάλη δύναμη στὴν ψυχὴ νὰ κριθοῦν, ὅτι τὴν ἔχουν αὐτοί, πὸν ξέρουν ὀλοκάθαρα, ποιά πράγματα εἶναι νὰ φοβοῦνται καὶ ποιά εἶναι εὐχάριστα, καὶ ὅμως δὲ ζητοῦν γι' αὐτὸ ν' ἀποτραβηθοῦν ἀπὸ τοὺς κιντύνους.

§ 43. «... Πιδ καλὰ τὴ δύναμη τῆς πόλης μας θεωρεῖτε τὴν κάθε μέρα στὰ ἔργα τῆς κι' ἀγαπήστε τὴν σάν ἐραστὲς, κι' ὅταν σᾶς φανεῖ μεγάλη, στοχαστεῖτε, ὅτι αὐτὰ τ' ἀπόχτησαν ἄντρες πὸν τολμοῦσαν καὶ ἤξεραν τὸ σωστὸ καὶ εἶχαν ντροπὴ μέσα τους, ὅταν ἦταν νὰ ἐνεργήσουν· καὶ ἂν καμμιά φορὰ δοκιμάζοντας κάτι τύχαινε νὰ μὴν πετύχουν, ὅμως εἶχαν τὴν ἀξίωση ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ τους νὰ μὴ στερήσουν γι' αὐτὸ τὴν πόλη ἀπὸ τὴν παλληκαριά τους μὲ κανένα τρόπο. ἀπεναντίας τὴν ξόδευαν σάν τὴν πιδ ὄραία κοινὴ εἰσφορά τους σ' αὐτή.

Γιατὶ τὴ στιγμὴ πὸν ἔδιναν τὴ ζωὴ τους ὅλοι μαζὶ, ἔπαιρναν τὸν ἔπαινον τὸν ἀγέραςτο χωριστὰ καθένας καὶ τὸν τάφο περιλάμπρο — ὄχι ἐκεῖ πὸν κείτονται· πιδ πολὺ ἐκεῖ πὸν ἢ δόξα τους μένει γιὰ νὰ μνημονεύεται αἰώνια σὲ κάθε εὐκαιρία πὸν δίνεται, εἴτε σὸν λόγο εἴτε σὸν πράξη. Γιατὶ τῶν ἀνθρώπων τῶν ξεχωριστῶν τάφος εἶναι ἢ γῆ ὀλόκληρη καὶ δὲ διαλάλει τὸ ὄνομά τους μῖς στήλης ἢ ἐπιγραφή σὸν πατρικὴ τους χώρα μόνο· καὶ στὰ ἕνα μέρος σὲ καθενὸς τὴν ψυχὴ μέσα φωλιάζει ἄγροφι ἢ θύμηση— ὄχι τόσο γιὰ τὸ ἔργο πὸν ἔκαμαν πιδ πολὺ γιὰ τὸ φρόνημά τους. Αὐτοὶ ἐδῶ ἄς σταθοῦν τώρα παράδειγμα· στοχαστεῖτε, πὸν εὐτυχία θὰ πεί λευτεριά, λευτεριά θὰ πεί ψυχὴ δυνατὴ καὶ μὴ δειλιάζετε μπροστὰ σὸν κινδύνους τοῦ πολέμου...».

(Ἀπ' τὴ μετάφραση τοῦ I ΚΑΚΡΙΑΗ)

Ο ΠΑΛΑΜΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ

Ψάχνοντας σὰ νέοι γιὰ μιὰ λύση γίωσ σὸν ζήτημα τῆς κληρονομιάς τῶν ἀρχαίων μας, βρήκαμε σοφὸ καὶ λεβέντη συμβουλάτορα, τὸν ἐθνικὸ μας τραγουδιστὴ, τὸν Παλαμᾶ! Ἀξίζει νὰ τὸν παρακολουθήσουμε, πὸν ἀντιλαμβάνεται τὸ σοβαρότατο ἀπὸ πρόβλημα:

Οἱ ἀρχαῖοί μας! Πόσο δεινοπάθησαν. Τὶ βαρὸν φορτίο ἀκατανόητο γιὰ τὸ Λαὸ. Καὶ τὶ συντριπτικὸ δῶρο τῶν καλιμαράδων σὸν χώρα μας. Πόσο ἔχασαν τὸ πραγματικὸ μεγαλεῖο τῆς ἀρχαίας κληρονομιάς παραμορφωντάς το καὶ θάβοντας σὸν ὄνομά τῆς τὴ σημερινὴ ζωντάνια ἑνὸς ἀκατάβλητοῦ λαοῦ.

Οἱ πηγὲς οἱ ἀθλόωτες τῆς σκέψης,
οἱ ἀσυνέφιαστοι τῆς τέχνης οὐρανοί,
οἱ Ἀθάνατοι κι' οἱ Ὁραῖοι,

στὰ χέρια τῶν ἐπιτήδειων σοφῶν, πὸν θέλουν νὰ ξεκόψουν ἀπὸ τοὺς Νεοέλληνες ἀκριβῶς ὅτι ζωντανὸ καὶ ἄξιο θὰ βόισκανε, γίνονται μούμιες. Γίνονται συνταχτικὸ καὶ γραμματικὴ. Χάνουν τὴ λαμπρότητά τους τὴν πηγκόσμια. Μὰ ὁ Παλαμᾶς σὸν πέμπτο κι' ἔχτο λόγο τοῦ Δωδεκάλογου παίρνει τὸ μαστίγιον καὶ καθάριζει τὸ ναὸ: Γι' αὐτὸν δὲν ὑπάρχει σκοτιάδι, μπορεῖ κάτὸ ἀπὸ τὶς ψευτοδιδασχὲς τῶν ἀρχαιοκάπηλων νὰ βλέπει τὶς πραγματικὲς περιπέτειες τῶν ἀρχαίων:

Καὶ σπρωγμένοι ὡς ἐδῶ πέρα
οἱ Ἀθάνατοι κι' οἱ Ὁραῖοι
ἀπὸ ἀνέμους καὶ φουρτοῦνες
καὶ σεισμούς καὶ χαλισμούς
καὶ καραβοτοασισμένοι
καὶ σκληρὰ κατατρογμένοι
κι' ἀπὸ ξένους καὶ δικούς!
Καὶ κρυφῶνες ἠῦρανε καὶ σκῆτες
μοναστήρια καὶ κελλιὰ
κι' ἠῦρανε παλάτια καὶ σχολεῖα
καὶ δὲν ἠῦρανε τὸν ἥλιο
καὶ τὴ λευτεριά
καὶ δεθῆκαν κι' ἀρρωστήσαν
καὶ χιζιάσαν τ' ἀπολλῶνια τὰ κορμιά
καὶ γινήκαν θρηκολάχοι καὶ στοιχεῖα.
Βοήξαν κάτεργα καὶ κάστρα
καὶ μιὰ πλάση ξένη, μιὰ στενὴ
πλάση ξελογιστρα—
Ἄφωνα γίνανε λυπητερά
καὶ μαριμαρωμένα βυσιλόπουλα

ἢ ζωὴ κι' ἢ νιότη κι' ἢ χαρὰ,
Γίνανε ἢ σάν ἀρρωστα λουλούδια
τροπικὰ στὰ θερμοκήπια
ἢ φυτρώσανε μαζὶ
μὲ τὰ χόρτα πὸν ἀγκαλιάζονε τὰ ἐρεῖπια.
Ζήσανε κουλουριασμένοι
μέσ' σὸν δάσκαλον τὰ χέρια
κι' ἀπὸ κάτω ἀπ' τὴν κοντόφωτη ματιὰ
ζήσανε ζωὴ μέσ' στὰ δεφτέρια,
ζήσανε ζωὴ μέσ' σὸν σκληριά,
ζήσανε ζωὴ τυραγνισμένη,
καὶ τοὺς ἠῦρε μιὰ λατρεία καταραμένη
σάν τὰ θάσανα καὶ σάν τὴν καταφρόνια
χίλια χρόνια, χίλια χρόνια!

Κι' ὅμως ἀξίζουν καλύτερη τύχη οἱ Ἀθάνατοι κι' οἱ Ὁραῖοι. Ἀξίζει νὰ βγοῦνε σὸν φῶς καὶ νὰ ἐβεργετήσουν τὸ διψασμένο λαὸ πὸν οἱ «στερφοὶ δάσκαλοι» τὸν κρατοῦνε σὸν σκοτιάδι.

Ἄλλὰ, προσοχή. Ἡ σημερινὴ πραγματικότητα εἶναι κατὶ διαφορετικὸ καὶ συνάμα ἄπειρες φορὲς ζωντανότερο. Εἶναι ἢ πραγματικότητα τοῦ ἤλιου:

Ἢ πέρασε ἀπὸ πάνω
ἀπ' τὴ θάλασσα τοῦ κόσμου
σάν πνοὴ
μαλακώτατον μαῖστρου,
πὸν τὸ πλάθει ὡς καὶ τὸ κῆμα
κάνοντάς το μῖς παρθένας
λιγερῆς κορμῆ.

Μὰ σὸν θάλασσα τοῦ κόσμου
κι' ὕστερ' ἀπὸ σᾶς, καὶ πάντα,
σάν ἔχτες
καὶ σάν τώρα, θὰ ξεσπᾶνε,
θὰ φιλιθῶνται καὶ θὰ μάχωνται
κι' ἄλλοι χίλιοι ἄνεμοι, χίλιες
μπόρες καὶ χιονιές.

Μὰ σὸν θάλασσα τοῦ κόσμου
ξανά ὁ Μᾶης πὸν σᾶς γέννησε
δὲ θάρθη.
Ἀῦρες εἰστε διαβατάριζες,
τὴν αἰώνια πολυτάραχη,
σάν καὶ πρῶτα, θὰ τὴ δέρη
κάθε ἀνεμική.

Τὶ κι' ἂν εἰστε ἐσεῖς οἱ ἀθάνατοι;
Τὴ ζωὴ τὴν ὀλοζώντανη
μιὰ φορὰ
τὴν ἐζήσανε σάν πλάσματα
μὲ τὰ χέρια σᾶς κορμῆ

καμπατιώρηδες οι γαυτες και οι μικροναυτικοί, για ένα «σύσημά» δηλ. για ένα πολίτευμα που θα εξασφάλιζε τη λύση όλων των προβλημάτων της Έπαναστάσης και της ελευθερίας ζωής της Ελλάδας. Κάτω άκριβως από τη δύναμη αυτή και την πίεση των προβλημάτων της Έπαναστάσης και του ελληνικού λαού ώριμασε κι έγινε επιτακτική η ανάγκη για μια έθνοσυνέλευση κι έτσι στις αρχές του Οκτώβρη του 1821 ο Δημ. Υψηλάντης, σαν πληρεξούσιος του γενικού επιτρόπου, δηλ. του αδελφού του, στην Ελλάδα, κάλεσε όλες τις επαρχίες να στείλουν τους αντιπροσώπους τους για την πρώτη έθνοσυνέλευση με άπώτερο σκοπό να συζητηθεί αυτήν και να κατορθώσει να επιβληθεί στους πρόκριτους της Πελοποννήσου. Η έλλειψη όμως εκλογικού ουστήματος και προπάντων η αφάνταστη αμάθεια και ανοργάνωσια της μεγαλύτερης μεριδας του ελληνικού λαού, που είδαμε ποιοι την αποτελούσανε, οι δυο αυτοί λόγοι δώσανε την πρωτοβουλία για την εκλογή των αντιπροσώπων στους κοτζαμπάσηδες, στους καπετανέους και στους έμπορους. Όλοι αυτοί με τις διοικήσεις που είχαν ήδη στα χέρια τους και προπάντων με τη μεγάλη τους πείρα στα πολιτικά ζητήματα, την αποχτημένη στον καιρό της τουρκοκρατίας, κατορθώσανε να στείλουνε σχεδόν μονάχα τους δικούς τους αντιπροσώπους. Οι αντιπρόσωποι αυτοί, «παραστάται» όπως τους λέγαμε τότε, 59 όλοι τους ύστερα από ταξίδια γεμάτα κινδύνους και άτέλειωτες πορείες μέσα από βουνά και κάμπους φτάσανε πρώτα στο «Αργος, την αρχική έδρα της έθνοσυνέλευσης κι από κει μαζευτήκανε έπειτα στην Επίδαυρο όπου μεταφέρθηκε η έδρα για λόγους περισσότερης ήσυχίας, στα τέλη του Δεκέμβρη του 1821.

Μέσα σε μια άμύοσφαρη πρωτόφαντου ένθουσιασμού και συγκίνησης, σύμφωνα με τον κανονισμό της Συνέλευσης που είχαν εγκρίνει όλοι οι αντιπρόσωποι, όρκισθήκανε ότι θα συσκέφτονται «άδιαφορούντες περί των προσωπικών συμφερόντων και φροντίζοντες περί μόνου του κοινού της Ελλάδος συμφέροντος», εκλέξαν «πρόσκαιρο» πρόεδρο της Συνέλευσης τον Άλ. Μαυροκορδάτο, δυο γραμματείς για να κρατούνε τα πρακτικά και μια 12μελή επιτροπή για τη σύνταξη του πολιτεύματος κι έπειτα η Συνέλευση άρχισε τις εργασίες της στην 1 του Γενάρη του 1822.

Σοβαρές αντιθέσεις και διαφωνίες δεν ύληχαν ανάμεσα στους αντιπροσώπους των

επαρχιών. Ο μόνος κίνδυνος για αντίθεση και διαφωνία ανάμεσα στους αντιπροσώπους των νησιών και της Πελοποννήσου είχε εξαφανιστεί με πολλή μαστοριά από την Πελοποννησιακή Γερουσία που είχε ψηφίσει στον οργανισμό της ότι «ανάλαμβάνει τας άποζημιώσεις των άχρι τουδε εξόδων των νήσων». Γι αυτό λοιπόν και η Συνέλευση εργάστηκε και τελείωσε τις εργασίες της με πνεύμα άμοιβαίας κατανόησης και συνεννόησης ανάμεσα σε όλους τους αντιπροσώπους και με πολλή ήσυχία και τάξη.

Η πρώτη απόφαση της Συνέλευσης ήταν η περηφάνη και πανηγυρική διακήρυξη της πολιτικής ύπαρξης και ανεξαρτησίας του ελληνικού έθνους μπροστά στο Θεό και την ανθρωπότητα. «Τό ελληνικόν έθνος, έλεγε η διακήρυξη αυτή, τό υπό την φοικώδη όθωμ. δυναστείαν μη δυνάμενον να φέρη τον βαρύτατον και άπαραιοειγμάτιστον ζυγον της τυραννίας και άποσεισεν αυτον με μεγάλα θυσιάς, κηρύττει σήμεραν διά των νομίμων παραστατών του εις έθνικην συνηγμένων Συνέλευσιν, ένώπιον Θεού και ανθρώπων την πολιτικην αυτού ύπαρξιν και ανεξαρτησίαν».

Ύστερα από τη διακήρυξη αυτή η Συνέλευση άσχολήθηκε και ένέκρινε τό πολίτευμα που έτοιμάσε η συντακτική επιτροπή και κυρίως ο Άλ. Μαυροκορδάτος και ο Θεόδ. Νέγρης και ο Ιταλός Βικέντιος Γαλλίκας έχοντας για βάση τη «Νομική Διάταξη» του Άρειου Πάγου, με τον τίτλο «προσωρινόν πολίτευμα της Ελλάδος». Η λεπτομερειακή ανάλυση αυτού του πολιτεύματος θα χρειαζότανε πολύ χώρο γι αυτό άρκουμάστε μόνο να θίξουμε μερικά από τα σπουδαιότερά του σημεία.

Τό πολίτευμα της Α Έθνοσυνέλευσης της Επίδαυρου ταχτοποιούσε πρώτα-πρώτα τό ζήτημα της θρησκείας, όριζε έπειτα τα γενικά δικαιώματα των Ελλήνων και των ξένων κατοίκων της Ελλάδας και τελευταία καθόριζε τον τρόπο για την ενιαία όργάνωση της διοίκησης και της δικαιοσύνης σ' όλη την Ελλάδα.

Σάν επίσημη «επικρατούσα» θρησκεία των Ελλήνων αναγνωριζότανε η ορθόδοξη χριστιανική. Δίπλα της όμως άνεχότανε τό πολίτευμα την ύπαρξη και την άνεμπόδιση λειτουργία κάθε άλλης θρησκείας. Από τα «γενικά δικαιώματα» σπουδαιότερα είτανε

1. Κοίτα Παπαρηγόπουλο Τόμος Ε' σελ. 40-41.

η ίσοτήτα όλων των Ελλήνων και γενικά των κατοίκων της Ελλάδας απέναντι στους νόμους και η προστασία της ιδιοκτησίας της τιμής και της ασφάλειας όλων των Ελλήνων. Για τη διοίκηση τέλος και την αντιμετώπιση των κάθε είδους προβλημάτων της επανάστασης όρισθήκανε δυο σώματα το Βουλευτικό και τό Έκτελεστικό που θα τα εξέλεγε η Συνέλευση από τους «παραστάτες» και είχανε έτήσια ισχύ. Τό Βουλευτικό είχε τη νομοθετική εξουσία και ό αριθμός των μελών του δεν όρίστηκε. Τό Έκτελεστικό τό αποτελούσανε 5 μέλη, που με τους 8 Υπουργούς που είχανε τό δικαίωμα να διορίζουνε, εκτελούσανε τους νόμους και είχανε δικαίωμα να προτείνουνε σχέδια νόμων στο Βουλευτικό. Τό Έκτελεστικό έπαιρνε επίσης στα χέρια του όλη τη διεύθυνση των στρατιωτικών δυνάμεων στον άγώνα και με τη συγκατάθεση του Βουλευτικού είχε τό δικαίωμα να κάνει δάνεια μέσα και έξω απ' την Ελλάδα, να υποθηκεύει τα «έθνικα κτήματα» και να εκποιεί ένα μέρος τους ανάλογα με τις άνίγκες. Για ζητήματα πολέμου και ειρήνης και γενικά για κάθε συνθήκη άρμόδιαι ήτανε μαζί και τα δύο σώματα. Εκτός από τό Βουλευτικό και τό Έκτελεστικό σώμα όρίστηκε και ένα τρίτο σώμα το «Δικαστικό» εκλεγόμενο από τα δύο πρώτα, με άνεξίτητο απ' αυτά και ψηφίστηκαν οι νόμοι κι οι διατάξεις που κανονίζανε τό είδος κι τον τρόπο για την έφαρμογή της δικαιοσύνης και ειδικότερα της όργάνωσης των «κριτηρίων» δηλ. των δικαστηρίων. Απ' όλες τις διατάξεις αυτές η σπουδαιότερη για τό ανώτερο και ανθρωπιστικό περιεχόμενο της είτανε η προτελευταία που καταργούσε για πάντα τα βασανιστήρια και την ποινή της δήμευσης. Την αντιγράφουμε ολόκληρη «Τα βασανιστήρια καταργούνται διά παντός καθώς και η ποινή της δήμευσεως». Ύστερα απ' όλα αυτά τό πολίτευμα αναγνωρίσε όλες τις τοπικές διοικήσεις που είχανε όργανωθεί πριν από την έθνοσυνέλευση υποχρεώνοντάς τις μόνο να υπόκεινται στις αποφάσεις της Διοίκησης δηλ. του Βουλευτικού και Έκτελεστικού, όρισε για χρώματα του έθνους και της σημαίας μας τό γαλάζιο και τό λευκό και τέλος επέβαλε στη Διοίκηση την υποχρέωση να περιθάλη παντοίως τας χήρας και τα όρφανα των φονευμένων εις τον ύπερ Πατριδος πόλεμον».

Σε μια άλλη της πράξη της 9ης του Γενάρη ψηφίσε η Έθνοσυνέλευση τον τρόπο της όργάνωσης του ελληνικού στρατού και

τέλος άφου έγινε η εκλογή του Έκτελεστικού με Πρόεδρο τον Άλ. Μαυροκορδάτο, αυτοδιαλύθηκε η Συνέλευση στις 15 του Γενάρη του 1822 βγαίνοντας μια διακήρυξη. Η διακήρυξη αυτή όπως και κείνη που είχε βγάλει στην αρχή άπευθυνότανε περισσότερο στους ξένους και λιγότερο στους Έλληνες, κι είχε σκοπό να παρουσιάσει επίσημα και υπεύθυνα σ' όλο τον κόσμο τα αίτια, τό χαρακτήρα και τό σκοπό της επανάστασης. Η ελληνική επανάσταση μέσα στην προσηχτική και μετρημένη αυτή διακήρυξη χαρακτηριζότανε σαν ένας «έθνικός, ιερός πόλεμος» που σκοπός του είτανε η «ανάκτησις των δικαίων, της προσωπικής ελευθερίας, της ιδιοκτησίας και της τιμής» των Ελλήνων.

**

Έκείνο που κάνει έντύπωση στον κάθε μελετητή της Α' αυτής Έθνοσυνέλευσης από τον τρόπο της συγκρότησης της ίσως τό πολίτευμα και τις άλλες αποφάσεις της, είναι τό ότι έλειψε απ' αυτήν κι αποκλείστηκε μ' όλες σχεδόν τις πράξεις της η ενεργητική συμμετοχή της μεγάλης μεριδας του ελληνικού λαού, δηλ. των άγροτων, των μεροκαματιώρηδων και των μικροναυτικών, στα πολιτικά ζητήματα του έθνικου άγώνα και της ζωής τους. Απλούστατη άπόδειξη γιαυτό είναι η άναγνώριση των τοπικών διοικήσεων δηλ. της Πελοποννησιακής γερουσίας και των 2 γερουσιών της Στερεάς Ελλάδας που όπως είδαμε αντιπροσωπεύανε μόνο τη μερίδα και τα συμφέροντα των έμποροκοτζαμπάσηδων και των καπετανών.

Οι σπουδαιότερες αίτιες, άν όχι και οι μόνες για τό φαινόμενο αυτό, είτανε άσφαλώς απ' τη μια μεριά η φοβερή αμάθεια άπειρία και άνικανότητα για όργανωμένο και συστηματικό πολιτικό άγώνα που βαρύνανε τότε στο μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού λαού σαν κληρονομιά της μακρόχρονης ζωής του μέσα σε πρωτογονικές συνθήκες παραγωγής και πολιτισμού, που του είχε δημιουργήσει η σκληριά του στους Τούρκους, κι από την άλλη μεριά η σχετική μόρφωση και μεγάλη έμπειρία για τους πολιτικούς άγώνες που είχανε αποχτήσει οι πρόκριτοι, οι καπετανέοι και οι έμποροι μέσα στην

ΣΗΜ.— 1. Κοίτα Α. Ζ. Μάμουκα. Τα κατά την αναγέννησην της Ελλάδος Τόμος Β' σελ. 16.

ΣΗΜ.— 2. Κοίτα Μάμουκα. Τα κατά την Αναγέννησην της Ελλάδος Τόμος Β' σελ. 32.

τουρκοκρατία εξαιτίας της ευνοϊκής όπωσδήποτε τάξεώς τους.

Μ' ὅλον ὅμως τὸ μονόπλευρό της χαρακτῆρα, μ' ὅλο πού τὰ περισσότερα ἀπ' ὅσα θέσπισε ὅπως π. χ. ἡ ὀργάνωση τῆς Δικαιοσύνης καὶ τοῦ στρατοῦ δὲν ἐφαρμοσθήκανε μέσα στὴ φοροτοῦνα τῆς ἐπανάστασης ὅπως δὴποτε ἡ Α' Ἐθνοσυνέλευση τῆς Ἐπιδαύρου εἶχε μιὰ πολὺ ευνοϊκὴ σημασία. Καὶ τοῦτο πρῶτα πρῶτα γιατί στὴν Ἑλλάδα, στὰ Βαλκάνια καὶ στὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς Εὐρώπης εἶτανε ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ τῆς δη-

μοκρατικῆς ἀρχῆς πού εἶχε καθιερώσει ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, τῆς ἀρχῆς δηλ. νὰ λύνει ὁ ἴδιος ὁ λαὸς τὰ ζητήματά του καὶ μάλιστα τὰ τόσο σπουδαῖα ὅπως τὸ πρόβλημα τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτεύματος κι' ἔπειτα, γιατί εἶτανε ἡ πρώτη ἐπισημὴ πολιτικὴ πράξις πού νομιμοποίησε καὶ στερέωσε τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση στοὺς ξένους λαοὺς καὶ στοὺς Ἕλληνες, κι' ἔβαλε τίς πρῶτες βάσεις γιὰ τὸν κατοπινὸ δημοκρατικὸ μετασχηματισμὸ τῆς πατρίδας μας.

Θ. ΞΑΝΘΟΣ

ΓΑΛΑΝΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Ἑλληνικὴ θάλασσα
Θαῦμα γλαυκὸ πού δεσμεύει
ἐκοιτακτὰ τὴν ὄρασι τοῦ Αἰγαίου
τῆ γαλανῆ τὴν ἀπεραντοσύνη.

Ἐξαίσιοι χαρῆτισμοὶ
τῶν γλάρων τ' ἀνοιγμένα φτερά
πάνω ἀπὸ περιδέραιο τῶν Κυκλάδων.

Στὴν αὐγινὴν εὐδία
ἐνα νησι ταξιδεύει δίχως πιλότου
γιὰ κάποιο ἀνύπαρκτο λιμάνι.

Χιτῆς βροδὺν θρηνησαμε
τὸ μεγάλο ἀδερφὸ
πού τὸν πῆρε ἡ φοροτοῦνα μαζί της.

Στὸ ἡλιοκαμένο στήθος του ἱστοροῦσε
τὸ παραμῦθι τῆς ροζόνας:

Ζεῖ ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος;
Ζεῖ καὶ βασιλεύει!

Ὁ πατέρας κλπίζει τὴ λύπη του
σὲ μιὰ πῆλινη πίπα.

Φόρεσε μαῦρα ἢ μητέρα
κι' ἔκλεισε τὴν καρδιά της σὲ μιὰ θήκη
ἀπὸ κοράλλια κι' ὄστρακα φκιαγμένη.

Σ' ἐνα μαντήλι κέντησε ὀλη νύχτα
τὸ Σταυρὸ τοῦ Νότου
μὲ δάκρυα ἀμυρὰ καὶ μὲ φύκια
γιὰ τὸ ταξίδι τοῦ ἄλλου.

Ἡ ζωὴ δὲν ἀρνιέται.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΗΛΑΡΑΣ

Ἡ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ "ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΣ",

ΤΟΥ Δ. Κ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο καὶ τέλος)

Ἡ τότε πρωτεύουσα μὲ τὴν πολυχρωμία τῶν γραφικῶν στολῶν καὶ τὴν ποικιλία τῶν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων, ἡθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἦταν σωστὴ Βαβυλωνία. Ἐκεῖ ἔβρισκες ἐνα πλουσιώτατο δειγματολόγιο τῶν ἀντιπροσωπευτικότερων τύπων καὶ διαλέκτων τοῦ ἑλληνισμοῦ, ζούσες μέσα σ' ἐνα φανταχτερὸ ζωντανὸ μουσεῖο διαλέκτων καὶ στολῶν.

Ἡ συνάθροιση λοιπὸν τῶν προσώπων τῆς κωμῆδος σ' ἐνα ἐστιατόριο τοῦ Ναυπλίου τὸ 1827 δὲν εἶναι ἀυθαίρετο διανοητικὸ κατασκευάσμα τοῦ συγγραφέα της, ἀλλ' ἱστορικὴ πραγματικότητα. Πιθανώτατο μάλιστα θεωρῶ, ὅτι ὁ Βυζάντιος ἢ παραστάθηκε ὁ ἴδιος ἀυτιόπιτης μάστουρας σ' ἐνα πραγματικὸ κανγὰ μετὰξὺ τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν αὐτῶν τύπων τῶν Ἑλλήνων, εἶδε καὶ γέλασε ἀπὸ τίς παρεξηγήσεις ἢ τουλάχιστο ἄκουσε ἀπὸ ἄλλον τὴν ἀφήγησιν τῶν ἀστείων σκηνῶν τοῦ κανγὰ καὶ τῶν πῖο γελοίων ἀκόμη συνεπειῶν του.

Γι' αὐτὸ ἀκόμη θεωρῶ, ὅτι ὁ κανγὸς ἀποτέλεσε τὸν κεντρικὸ πυλῆνα, γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖο προσκολλήθηκαν ὅλες οἱ ἄλλες κωμικὲς λεπτομέρειες κατὰ τὴν ἐμπνευσιν καὶ κρίσιν τοῦ Βυζαντίου. Ἡ τέταρτη μάλιστα πράξις, ὅπου παρουσιάζεται ἡ ἐρωμένη τοῦ Κρητικοῦ συνωδευμένη ἀπὸ τὴ γριὰ τροφὸς της καὶ ζητεῖ νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ στὸ Τμήμα, εἶναι κατὰ τὴν ὁμολογία τοῦ ἴδιου νεώτερη προσθήκη, πού ἔγινε μετὰ τὴν πρώτην ἐπιτυχία τῆς κωμῆδος. Ἡ ἐπιτυχία αὐτῆ, τὸν ἔκανε νὰ φιλοδοξήσῃ νὰ τὴν ἐπεξεργασθῆ καὶ νὰ τὴ συμπληρώσῃ, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τὴν παρουσιάσῃ τελειότερη μπροστὸ στὸ κοινὸ καὶ νὰ τῆς δώσῃ μεγαλύτερη δημοσιότητα¹. Ὁ κανγὰς ὅμως μὲ τίς κωμικὰς παρεξηγήσεις του, πού ἀποτελοῦν τὴ σπονδυλικὴ στήλη τῆς κωμῆδος, ὅσο κι' ἂν προδίδουν εὐφύην σύλληψιν τοῦ θέματος ἀπὸ τὸ Βυζάντιο, δὲν ἔχουν μολατάτα ἀρχετὰ δραματικὰ στοιχεῖα, γιὰ νὰ στηρίξουν αὐτὰ καὶ μόνον μιὰ ὀλόκληρη κωμῆδα, πού νὰ παρασταθῆ μὲ αὐτάρχεια στὴ σκηνή. Ἐκτός ὅμως ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐξωτερικὴν κριτικὰν ἀνεπάρκειαν τῆς κωμῆδος, τὰ ἴδια στοιχεῖα καθορίζουν καὶ

τὴν ἐσωτερικὴν της ἀδυναμία καὶ δὲν τῆς ἐπιτρέπουν πλατύτερον ἀπλωμα καὶ δὲν τῆς δύνουν μεγαλύτερη πνοὴ καὶ πλοκή. Γι' αὐτοὺς τοὺς λόγους ἄκριβῶς εἶπα παραπάνω, ὅτι ἡ ὑπόθεσις εἶναι φτωχικὰ ἀπλή. Βρισκόμενος λοιπὸν ὁ Βυζάντιος κάτω ἀπὸ τὴ ζωνρὴν ἐντύπωση τοῦ κανγὰ ἐμπνεύστηκε τὴν κωμῆδα καὶ μὲ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τοῦ νεκροζώντανου τύπου τῆς ἐποχῆς, τοῦ Σχολαστικοῦ Λογιώτατου—πού τόσο τὸν σατύρισε καὶ ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς στὸ Διάλογό του—τὴ συνέδεσε καὶ τὴν προσάρμοσε μ' ἐπιτυχία στὸ φλογερὸ ἐπίκαιρον γλωσσικὸ ζήτημα. Ἀπ' ἐκεῖ ἀντλήσε ἡ κωμῆδα—ὅπως ὁ Ἄνταϊος ἀπὸ τὴ γῆ—καὶ θ' ἀντλή τὴ δύναμιν καὶ τὴ φρέσκιαν πάντα ἐπικαιρότητα τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, ὅσο αὐτὸ δὲ λύνεται. Ὡστε τὸ γλωσσικὸ ζήτημα δὲν ἦταν ἡ ἀφετηρία, ὅπως θὰ πίστευε κανεὶς, ἀλλὰ τὸ τέμα τῆς πορείας τῆς πνευματικῆς τοῦ Βυζαντίου ἐργασίας, πού ἔφερε στὸ φῶς τὴ «Βαβυλωνία». Ἐνα καθαρὰ ἱστορικὸ γεγονός, ἢ προσφυγὰ τῆς ἐπανάστασης, ἔδωσε στὸ Βυζάντιο τὴν εὐκαιρία νὰ παρατηρήσῃ καὶ νὰ ζήσῃ τὴ χτυπητὴ ἀντιπαράβολὴ τῶν ἑλληνικῶν κλασσικῶν ἰδιωμάτων, ἡθῶν καὶ ἐθίμων μ' ὅλες τίς ἰδιορρυθμίας τους καὶ κατόπιν τοῦ ἔβλησε τὴν ὀρμὴν ν' ἀπαθανάτισῃ τὴν τόσο πολυχρωμὴν αὐτὴν πραγματικὴν σὲ μιὰ σάτυρον τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστατικῆς καὶ μετεπαναστατικῆς κοινωνίας.

Μ' ὅλο τὸν ἱστορικὸ αὐτὸ κατατοπισμὸ ὁ σύγχρονος ἢ μεταγενέστερός μας ἀναγνώστης ἢ θεατὴς θ' ἀλέχῃ πολὺ ἀπὸ τὴν πλήρη κατανόησιν τῆς κωμῆδος, ἂν δὲν ἀναλυθῶν καὶ ἐρμηνευθῶν μερικὸι ἀπὸ τοὺς τύπους, ἀπὸ τὰ πρόσωπα, πού μιᾶζει ὁ Βυζάντιος.

1.— Ἐτὴν Κωμῆδιαν ταύτην, γράφει ὁ Βυζάντιος, ἐξέδωκα τὸ 1836 ἔτος· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶδον ὅτι εὐχαρίστησε τὸ κοινὸν, πολὺ δὲ περισσότερον ὅταν τὴν παρέστησαν εἰς θεατρικὰς παραστάσεις, καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ ἐπιθυμοῦν νὰ τὴν ἀποκηθίσουν πρὸς διασκέδασιν, ἐπεχείρησα νὰ ἐκδώσω τὸ δεύτερον ἡδὴ αὐτὴν, περιλάβας καὶ μεταθέσας τὰς σκηνάς, εἰς τὸ ἐπιζωότερον διὰ τὰς θεατρικὰς παραστάσεις, προσθαφαιρέσας δὲ καὶ πολλὰ χάριν ἀστεϊσμοῦ, συγγραμὰς δὲ διὰ στίχων τὴν τετάρτην πράξιν αὐτῆς, ὡς ἐν εἶδει παρεισοδίου πρὸς περισσότεραν κωμικότητα.

του παιδιού» και το «Άσυλο του παιδιού». Μια άπ' τ' παραστάσεις αυτές ήταν εργατική. Ο Όμιλος μας άπ' την άρχη έβαλε σα σκοπό του να έρθει σε έπαφή με τα πλατιά λαϊκά στρώματα γιατί πιστεύει πώς άπ' αυτήν την έπαφή θα βγει κάτι καλό. Ήταν η πρώτη φορά που το πετυχαίναμε και η έπιτυχία αυτή μας γέμισε συγκίνηση.

Στις 4—9 ο κύκλος των παραστάσεων με «Τ' άρραβωνιάσματα» έκλεισε. Δάσκαλος και μαθητές με ζήλο και ένθουσιασμό που η έπιτυχία τους τους έδωσε ρίχτηκαν στη δουλειά για το άνέβασμα καινούργιου έργου. Παράλληλα άρχισε και η λειτουργία δεύτερου τμήματος του θεατρικού με διδασκαλία ενός έργου του Σίλλερ. Πιθανότατα άρχίζει σε λίγο και διδασκαλία μιας έπιθεώρησης που είνε γραμμένη από φοιτητές και παρμένη μέσα άπ' τη φοιτητική ζωή που τόσο δύσκολη παρουσιάζεται με τις στερήσεις της αλλά και τόσο έντονη σε δράση. Έτσι το θεατρικό μας τμήμα κάτω άπ' την καθοδήγηση ικανών δασκάλων σε λίγο καιρό θα μας χαρίσει νέες πνευματικές απολαύσεις.

Το άθλητικό τμήμα στις 27—8 έδωσε τη δεύτερη ποδοσφαιρική του συνάντηση με την «Ένωσι Θράκης» για τους άνάτηρους του πολέμου 1940—41. Η προηγούμενη εμφάνιση της ομάδας μας, η δυναμικότητα των παιχτών της, το άρτιο παίξιμό της αλλά και ο σκοπός του άγώνα συνετέλεσαν το να συγκεντρωθεί άπειρος κόσμος που με ένδιαφέρον παρακολούθησε το παιχνίδι. Ο άγώνας τέλειωσε ισόπαλος (1—1).

Το Εικαστικό έγκαινιάσε στις 17—9 την Γ' καλλιτεχνική του έκθεση (ζωγραφική—γλυπτική—χαρτακή) στην αίθουσα του Άσουλου. Στην έκθεση αυτή πήραν μέρος όχι μόνον φοιτητές ζωγράφοι αλλά και νέοι μη φοιτητές.

Στά έγκαινία μίλησε ο καθηγητής—μέλος της Έποπτείας του Ε.Ο.Π. κ. Ξανθάκης που γεμάτος ειλκιρνή ένθουσιασμό τόνισε τη σημασία του έργου του Ε.Ο.Π. Ο ζωγράφος κ. Π. Ρέγκος κατατόπισε τεχνικά τους παραβρισκόμενους πάνω στο έργο των ζωγράφων—και τόνισε την ανάγκη δημιουργίας Σχολής Καλών Τεχνών για να δίνει στο πηγάδι καλλιτεχνικό ένστιχτο των νέων την κατάλληλη κατεύθυνση και έτσι να μη παραπαίουν σε άγονες μιμήσεις. Ακόμη πήρε μέρος στα έγκαινία η όρχήστρα του μουσικού τμήματος με διευθυντή τον κ. Μ. Χ' Μιχάλη. Πλήθος πολύ, ιδιαίτερα νέοι πέρασαν άπ' την έκθεση στο δεκαπενήμερο που ήταν άνοιχτή. Έτσι και η προσπάθειά μας αυτή βρήκε τη δικαίωση της. Τώρα οι ζωγράφοι μας έργάζονται για τη δημιουργία μιας «Σχολής»—ας ποϋμε έτσι. Εκεί θα διδάσκουν ζωγράφοι της πόλης μας και καθηγητές του Πανιμιου μας για μια θεωρητική καλλιτεχνική κατάρτιση και μια πρακτική καθοδήγηση των νέων ζωγράφων κ.τ.λ.

Το μουσικό τμήμα περνά μια περίοδο παρασκευής και άνασυνταξης. Έσημείωσε πρώτο έπιτυχίες και παραχώρησε τη θέση του στα άλλα τμήματα, περιμένοντας

πάλι τη σειρά του. Έτσι οι δύο χορωδίες, άνδρική και γυναικεία και η όρχήστρα του έργάζονται για την καινούργια εμφάνιση που δέ θ' άργήσει.

Το φιλολογικό βοήθησε το ύγειονομικό τμήμα για μια σειρά διαλέξεων που άφορούσαν την υγεία και τώρα έτοιμάζεται να μας δώσει καινούργιες διαλέξεις με διλλητές γνωστούς έπιστήμονες και τεχνικούς της πόλης μας.

Ο Όμιλος μας σε μια γενικότερη θεώρηση περνά σήμερα μια περίοδο προπαρασκευής και είμαστε βέβαιοι πώς θα μας δώσει άποτελέσματα καλλίτερα από κάθε άλλη φορά.

Μας τ' έγγυάται ο ζήλος και η προθυμία των μελών του. Α.

Η ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΦΕΑ

Οι βιωτικές συνθήκες στη πόλη μας όσο πάνε και χειροτερεύουν. Το πρόβλημα της διατροφής μπαίνει πιο σοβαρότερο κι οι δυνατότητες για τη λύση του όλο και λιγοστεύουν. Μια τέτοια κατάσταση δεν μπορεί παρά νάχει αντίκτυπο και στους φοιτητές που σ'άν άποροι που είναι (οι περισσότεροι είναι άποκλησμένοι, πρόσφυγες και πτωπάφεις, στέρημένοι από οικονομικούς πόρους) έχουν για μοναδικό τους στήριγμα τη Φοιτητική Δέσχη. Όλοι ξέρουν και περισσότερο οι σιτιζόμενοι οτή Δέσχη φοιτητές, τους άγώνες με τους όποιους έγινε και στάθηκε μέχρι σήμερα το συσσίτιό μας. Χρειάστηκε ολάκερος χρόνος για να φτάσουμε στη σημερινή κατάσταση διατροφής. Αλλά κείνο που πρέπει να τονιστεί και που πρέπει να προσέξουμε περισσότερο είναι το πώς άποχτηθήκαν όλ' αυτά, για να μπορούμε έτσι να τα κρατήσουμε και ν' άποχτησουμε περισσότερο. Δεν είναι βέβαια ξένες από τους φοιτητές οι προσπάθειες κι' οι συνεχείς κόποι που καταβλήθηκαν, γιατί τις έζησαν όλοι, είτε με τις άνακοινώσεις, είτε με τη συμμετοχή τους, αλλά κείνο που μας ενδιαφέρει σ'άν φοιτητές είναι ότι αυτό το συσσίτιό πόχουμε σήμερα είναι δικιά μας κατάκτηση, και σ'άν τέτοια δεν πρέπει ν' άφησουμε σε κανένα να μας την άφαιρέσει. Ότι άποχτησαμε με κόπους και άγώνα αυτό δεν πρέπει να το χάσουμε έτσι κι' άν κάποιος τ' σκεφθούν και τ' θελήσουν. Σε στιγμές σ'άν και τούτες που περνάμε σήμερα, που ο κίντυνος της επισιτιστικής κατάπτωσης προβάλλει άπειλητικός έμεις θα συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας και για καινούργιες έπιτυχίες άφου πρώτα κατοχυρώσουμε τις παλιές. Η Φ. Ε. Α. που ως τα

σήμερα αγωνίζονταν για τη διατροφή της φοιτητικής νιότης και την όδήγησε άπ' τη μια κατάκτηση στην άλλη, θα συνεχίσει και πάλι το έργο της, που τώρα μπαίνει βαρύτερο, χωρίς διαταμώ και με περισσότερη ένταση όσο οι δυσκολίες για τη ζωή μπαίνουν σε σοβαρότερη φάση. Αλλά όμως θα είμαστε έξω άπ' την πραγματικότητα άν κάνοντας μονάχα φιλολογία δεν μπάσουμε τη στήλη μας σε θέμα συγκεκριμένης δράσης που θα μπορούσε να σταθεί μια έγγυηση για τις καινούργιες έπιτυχίες μας. Όπως θα θυμούνται όλοι οι άναγνώστες μας στο περασμένο τεύχος γράψαμε με υπόσχεση του Δ. Ε. Σ. για κονσέρβες. Με πολλές παρουσιάσεις στον Δ. Ε. Σ.—αυτό μας βοήθησε και η Ε.Ε.Π.Φ.—κατωρθώσαμε να μας δοθούν κονσέρβες από μια στον κάθε φοιτητή. Υατερ' από τούτη την έπιτυχία ακολουθεί μια σειρά από σοβαρότερες έπιτυχίες τόσο στον Δ. Ε. Σ. όσο και στη Γενική Διοίκηση. Η Φ.Ε.Α. με πολλές προσπάθειες κοινές τις περισσότερες φορές με το Υ. Τ., κατορθώσε να δίνεται από το «Τμήμα Προστασίας Νεότητος» σε 125 άρρωστων φοιτητές ένίσχυση τροφής (όβημαλίνη, κακάο, ζάχαρη, ρίζι κ.τ.λ.) κάθε μήνα, κι' ακόμα και 200 γραμ. γάλα κάθε πρωί. Έδώ μπορούμε επίσης να προσέσουμε και τα δεκα κιλ' οινόπνευμα για τους άρρωστους που πήραμε με πολλές έγνομιές μας άπ' τη Γ. Διοίκηση. Έτσι βλέπουμε πάλι στη προσπάθεια της Φ.Ε.Α. να βελτιώσει την επισιτιστική κατάσταση των φοιτητών και μια προσπάθεια κοινή με το Υ. Τ., με ίκανοποιητικά άποτελέσματα, για την τόνωση των άσθενικών οργανισμών που η άκτινολογική εξέταση έφερε στο φως.

Δεν πρέπει βέβαια να υποτιμάμε κοντά στις προσπάθειες τούτες της Φ.Ε.Α. και την μεγάλη προθυμία πολλών φοιτητών που θελήσαν να ένισχύσουν τις προσπάθειές μας έμπραχτα με τη συμμετοχή τους στις έπιτροπές και στις παρουσιάσεις. Αυτό δείχνει για άλλη μια ακόμα φορά πώς οι φοιτητές αυτοί νοιώθουν και ζουν τον άγώνα για τη συντήρησή τους. Ας δοϋμε τώρα τις προσπάθειες της Φ.Ε.Α. σε μια άλλη κατεύθυνση. Μέχρι τώρα ο Δ.Ε.Σ. ήταν ο άξονας που γύρω του στρέφονταν όλη η κίνησή μας. Το Κράτος που σ' αυτό πέφτει η ύπαρξή του της ύποστηρίξης της φοιτητικής νιότης έμεινε σπεδόν πάντοτε άδιάφορο στις προσπάθειες των φοιτητών, και μόνο άσήμαντες οικονομικές ένισχύσεις έδινε καμμιά φορά όταν ζητούσαμε την ένίσχυσή του. Δεν μπο-

ρούσε όμως αυτό να εξακολουθήσει Έτσι όταν εξασφαλιστηκαν άπ' τον Δ.Ε.Σ. άρκετές ένισχύσεις που τις επέτρεπαν οι δυνατότητες του, ήταν μοιραίο να στρέψουμε στο Κράτος κυρίως την προσοχή μας. Έτσι άρχισαν οι παρουσιάσεις στη Γ. Α. πιο συχνότερες και με μεγαλύτερη ένταση άποβλέποντας τώρα στην παροχή τροφίμων μια που υπάρχουν άρκετές ποσότητες στη διαχείρηση της Γ. Α. Υστερα άπ' αυτό δυο παροχές με σύνολο 2500 όκ. φασόλια και 1000 όκ. άλευρι ήταν οι πρώτες έπιτυχίες μας. Ακόμα και υπόσχεση για λάδι και σαπούνι μας δόθηκε που σε μας άνοίγει το δρόμο για καινούργιες προσπάθειες. Αν σ' αυτά προστέσουμε και την παροχή 100 όκ. σταφιδίνη άπ' την Ε.Β.Α.Φ. (έπιτροπή βοηθημάτων άπόρων φοιτητών) μπορούμε να ποϋμε πώς οι προσπάθειές μας και στην καινούργια κατεύθυνση δεν πήγαν χαμένες. Με τις παραπάνω ποσότητες και τη χρηματική ένίσχυση της Ε. Β. Α. Φ. κατορθώθηκε μια ίκανοποιητική βελτίωση του συσσιτίου μας που την χαρακτηρίζει η οικιλία φαγητών, με κύριο παράγοντα τη «φασολιάδα», η νιομάτα στα φαγητά, κι' ακόμα κίμπόσες φορές τα φρούτα Όλες οι παραπάνω έπιτυχίες της Φ. Ε. Α. κλείνουν με το άνοιγμα του βραδυνού έπιτυσιόριου που για την έχτιμηση της έπιτυχίας τούτης αναφέρουμε μονάχα πώς μέχρι τώρα πολλές φορές έγινε θέμα συζήτησης για τη σημασία του και τις δυσκολίες που παρουσίαζε. Αλλά κι' ένα άλλο ζήτημα δεν πρέπει να παραλείψουμε και να τάφήσουμε έτσι να ξεχαστεί Πρόκειται για τα είδη όρουσιμού και υδάθησης. Έγινε άρκετός όθρυβος και μεγάλη κίνηση γύρω άπ' αυτό ζήτημα με λύση δέ δόθηκε. Ίσως γιατί ήταν ζήτημα «λεπτό» και τα είδη ήταν «πολύτιμα». Πάντως ένα μας λυπέει... που έγιναν στάξη ενώ θα μπορούσε ν' άνακουφίσουν πολλούς γυμνούς και ευπόλυτους. Και τώρα πρώτο κλείσουμε τη στήλη μας δεν ξεχνάμε να τονίσουμε και πάλι τις όποσότητες μας. Σήμερα που μπαίνει πάλι ζήτημα λιανού μια και ο Δ. Ε. Σ. σταμάτησε τη χορήγηση και που η Ε.Β.Α.Φ. έπαψε τις οικονομικές ένισχύσεις, γιατί νόμισε πώς το έργο της τελείωσε, πρέπει κάθε σιτιζόμενος στη Δέσχη φοιτητής να νοιώσει την κατάσταση και να συμβάλει στην κοινή προσπάθεια των συναδέλφων του σύμφωνα με την κατεύθυνση που βάνει η Φ. Ε. Α. για να ξευληρηθεί έτσι μαζί με το συσσίτιο και τον έαυτό του. Το συσσίτιο είναι

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

(Αναγγέλλουμε τὰ βιβλία πού μᾶς στέλνονται σ' ἕνα ἀντίτυπο καὶ κρίνουμε ὅσα μᾶς στέλνονται σὲ δύο).

- ΧΑΡΗ ΔΕΛΛΟΥ — ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — «Πρωινὰ Χαμόγελα» (Ποιήματα) — Φλώρινα 1944.
- ΜΠΑΜΠΗ ΝΙΝΤΑ — «Ἀνθρώπινες Ψῶρες» (Διηγήματα) — Θεσσαλονίκη 1944.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΩΝ. ΝΥΜΦ. Τὸ «Πλάγι στὰ κύματα» δὲ μᾶς ἱκανοποίησε. Ἄπ' τοὺς «Στοχασμοὺς» σας προτιμᾶμε τὸ δεύτερο. Νὰ μᾶς στείλετε ὅσους ἔχετε καὶ ἐλπίζουμε πῶς θὰ βροῦμε κάτι γιὰ δημοσίευση. ΑΝ. ΜΑΡ. Σὲ σᾶς

ἀπαντοῦμε ἐξαιρετικά, χωρὶς νὰ περιμένουμε ναρθῆ ἢ σειρά σας. Κι' αὐτὸ γιὰτὶ ἡ ὑπόδειξή σας εἶναι βασικὴ καὶ ἀπορίας ἀξιοπῶς καὶ ἐμεῖς τόσον καιρὸ δὲν τὸ εἶχαμε προσέξει. Ἄλλὰ γιὰτὶ δὲν περάσατε ἀπὸ τὰ γραφεῖα μας; — Γ. Δ. ΖΥΓ. Προτιμᾶμε τὴ «θλίψη». Πάντως καὶ τὸ ἄλλο μᾶς ἱκανοποιεῖ ἄρκετὰ καὶ τὸ κρατοῦμε κι' αὐτὸ. Π. ΘΑΛ. Τὸ «Τοῦ Ἐποῦς προβαίνουν» θὰ δημοσιευτῆ. — ΑΛ. ΧΑΤΖ. Ἄπ' τὸ μικρὸ αὐτὸ ποιηματάκι δὲν κατορθώσαμε νὰ σχηματίσουμε σαφὴ γνώμη. Ἀσφαλῶς δὲν εἶναι πρωτόλειο καὶ θάχετε ξαναγράψει. Στείλτε μας νεώτερή σας ἐργασία.

Γ. ΖΕΑΣ. Νὰ περάσατε ὀπωσδήποτε ἀπὸ τὰ γραφεῖα μας. Γ. ΦΛ. Τὸ «Καλοκαίρι» τὸ εἶδαμε δημοσιευμένο σ' ἕνα ἄλλο περιοδικό. Ἄπὸ τὰ ἄλλα κρατοῦμε τὶς «Θύμησης». Ι. ΝΤΟΜ. Τὸ κρατοῦμε καὶ ἴσως δημοσιευτῆ. Γ. ΠΡΩΤ. Κρατοῦμε τὴν «Μπαλλάντα» σὰν καλύτερη.

ΜΕ ΤΟ ΝΕΟ ΤΟΥ ΦΥΛΛΟ
ΤΟ "ΞΕΚΙΝΗΜΑ,"

ΜΠΑΙΝΕΙ ΣΕ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΔΡΑΣΗΣ

ΜΕ ΠΛΟΥΣΙΩΤΕΡΗ ΚΑΙ ΕΚΛΕΧΤΟΤΕΡΗ ΥΛΗ
ΜΕ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΕΡΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ
ΜΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΤΟ "ΞΕΚΙΝΗΜΑ," ΕΙΝΑΙ Ο ΕΚΦΡΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΛΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΝΤΑΝΙΑΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

ΤΟ "ΛΥΚΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ,"
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ
ΤΟ "ΔΕΛΤΙΟ," ΤΟΥ.
ΦΙΛΟΔΟΞΕΙ ΝΑ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΣΕΙ
ΟΡΓΑΝΟ ΚΑΘΕ ΝΕΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕ
ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

ΚΑΘΕ ΒΔΟΜΑΔΑ
Η ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ
ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
"ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ,"

ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΟΛΟΙ ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ. ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΘΕΣΗ ΠΑΝΩ ΣΤ' ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΚΙ' ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΑΣ.

ΣΕ ΛΙΓΕΣ ΜΕΡΕΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΥ ΕΟΠ
Η ΜΕΓΑΛΗ ΛΑΪΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ.
ΣΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΜΕΡΟΣ ΚΑΙ
ΟΛΑ ΤΑ ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ
ΠΟΛΗΣ ΜΑΣ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
"ΝΕΑ ΑΛΗΘΕΙΑ,"
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 48
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ